

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/4/2021
Identifikačné číslo spisu:	1711208414
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1711208414.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ J. U., narodeného XX. B. XXXX, G., V. XXXX/XXX a 2/ V. U., narodenej XX. Y. XXXX, tamtiež, proti žalovaným 1/ L. Š., narodenému X. J. XXXX, G. XXX a 2/ I. Š., narodenej X. Y. XXXX, G. XXX, obom zastúpeným splnomocnenkyňou Cívik Legal s.r.o., so sídlom v Bratislave - mestská časť Ružinov, Seberíniho 6C, IČO 54 256 160, o zaplatenie 126 735,41 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 8C/189/2011, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. septembra 2018 sp. zn. 5Co/206/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. septembra 2018 sp. zn. 5Co/206/2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom z 21. februára 2018 č. k. 8C/189/2011-519 Okresný súd Pezinok (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) I. uložil obom žalovaným povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne obom žalobcom sumu 93 541,50 € s úrokmi z omeškania z čiastkových súm, v sadzbách a za obdobia podľa rozpisu v príslušnom čiastkovom výroku, všetko do 3 dní; II. vo zvyšku žalobu zamietol a III. žalobcom priznal voči žalovaným nárok na náhradu trov konania vo výške 48% s tým, že o výške náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením. Rozsudok odôvodnil právne ust. § 37 ods. 1, §§ 39 a 41, § 517 ods. 2, § 657 a § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a vecne preukázaným poskytnutím žalobcami žalovaným pôžičky (na základe písomnej zmluvy zo 17. marca 2008) v sume 4 600 000 niekdajších Sk (152 692,02 €), zabezpečenej zmenkou, z ktorej žalovaní preukázateľne zaplatili 59 150,59 € a vo zvyšku svoje tvrdenia spochybňujúce dôvodnosť žaloby vierohodne nepreukázali (hoci dôkazy na podporu ich procesnej obrany tu boli, s týmito sa bolo treba vysporiadať spôsobom uvedeným v odôvodnení rozsudku).

2. Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“) rozsudkom z 18. septembra 2018 sp. zn. 5Co/206/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti (?) podľa § 387 ods. 2 (len ?) Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“) potvrdil a žalovaným priznal

náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Do odôvodnenia takéhoto svojho rozhodnutia nad rámec reprodukcie obsahu odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, obsahu odvolania, citácie § 470 ods. 1 CSP a odkazov na viaceré ďalšie ustanovenia rovnakého zákona pojal (pokiaľ šlo o vec samu) prakticky len záver o neopodstatnenosti odvolania (bod 17 odôvodnenia); ďalšie závery o riadnom zistení súdom prvej inštancie skutkového stavu, vykonaní dokazovania v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, správnom zhodnotení dokazovania aj jeho správnych skutkových i právnych záveroch vrátane ich náležitého, jasného a výstižného odôvodnenia (bod 18); skutočnosť stotožnenia sa v celom rozsahu i s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a obmedzenie sa preto na konštatovanie správnosti takýchto dôvodov (bod 19) a to, že (citované z rozsudku odvolacieho súdu) „pre doplnenie odvolací súd uvádza, že sa plne stotožnil s rozhodnutím a názorom súdu prvej inštancie“ (? , bod 20).

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podali obaja žalovaní dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. f/ aj § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Navrhli zrušenie rozsudku odvolacieho súdu s vrátením mu veci na ďalšie konanie. V prípade námietky tzv. zmätočnosťou vytýkali rozsudku odvolacieho súdu arbitrárnosť a nedostatok jeho riadneho odôvodnenia, tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu potom podľa nich založil rozpor s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) vo veci sp. zn. 3Cdo/325/2009, týkajúci sa toho, koho zaťažuje unesenie dôkazného bremena. Navrhli tiež odklad vykonateľnosti rozsudku.

4. Žalobcovia navrhli napadnutý rozsudok potvrdiť (?). V konaní pred nižšími súdmi podľa nich boli dostatočne objasnené všetky rozhodujúce skutočnosti a dovolanie, ako i návrh na odklad vykonateľnosti neobstoja a slúžia len k predlžovaniu konania a na oddialenie splnenia uloženej povinnosti.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané (§ 424 CSP) napadnuté rozhodnutie (potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu a inak aj ním potvrdený - v časti ukladajúcej žalovaným platobnú povinnosť - rozsudok súdu prvej inštancie), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spisania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP v spojení s príslušnými ustanoveniami zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a tiež dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

9. So zreteľom k prekonaniu právneho názoru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej tiež len „veľký senát“), vyjadreného v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1VCdo/2/2017 (o neprípustnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania podľa ustanovení §§ 420 a 421 CSP), ku

ktorému došlo uznesením veľkého senátu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018 a uznesením ústavného súdu z 25. apríla 2018 č. k. PLz. ÚS 1/2018-22; bol dovolací súd konfrontovaný s otázkou posúdenia existencie oboch dovolaní uplatnených dôvodov prípustnosti dovolania, v súlade s logikou procesnej úpravy však samozrejme v poradí priradenom im chronológiou príslušných ustanovení zákona.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/ 2017, 8Cdo/73/2017 - tu aj k uvedenému neskôr sa pritom žiada poznamenať, že rozhodnutiami s časťou spisovej značky tvorenou súborom písmen „Cdo“ sa rozumejú rozhodnutia najvyššieho súdu z ním uskutočnených dovolacích konaní). Dovolací súd preto aj v tomto prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľov, že v konaní došlo k nimi tvrdenej vade zmätočnosti.

11. Pojemným znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

12. Dovolatelia v odvolaní namietali (o. i.), že žalobcovia nepreukázali reálne poskytnutie pôžičky v sume uvedenej v písomnej zmluve, že súd (tu rozumej súd prvej inštancie) sa nevysporiadal so skutočnosťou odovzdania žalobcom 1/ žalovanému 1/ až po podpise zmluvy a odovzdaní zabezpečovacej zmenky len nižšej sumy 3 050 000 niekdajších Sk (101 241,45 €) a ani s dôkazmi preukazujúcimi vyšší (než rozsudkom súdu prvej inštancie ustálený) rozsah vrátenia pôžičky (vrátane plnení tretích osôb v ich prospech).

13. V zmysle zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu (R 2/2016) prijatého ešte za skoršej právnej úpravy občianskeho súdneho konania „nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ OSP“ (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a doplnení) „a výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska, pokiaľ ide o jeho druhú vetu (hovoriacu o nedostatku dôvodov súdneho rozhodnutia ako o postupe súdu odnímajúcom účastníkom konania možnosť konať pred súdom) nedotkli, preto ho treba považovať - v práve vymedzenom rozsahu - aj naďalej za aktuálne (1Cdo/228/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/92/2018, 4Cdo/59/2017, 5Cdo/45/2018, 7Cdo/141/2017, 8Cdo/49/2017), pričom včlenením formulácie o práve na spravodlivý proces do textu zákona (§ 420 písm. f/ CSP) sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak sprísnilo (IV. ÚS 314/2020 ZNaU 69/2020).

14. V napadnutom rozsudku v prejednávanej veci odvolací súd uviedol, že „sa v celom rozsahu stotožňuje i s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie“ a „vzhľadom na túto skutočnosť obmedzil odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP“, ako aj to, že „pre doplnenie odvolací

súd uvádza, že sa plne stotožnil s názorom súdu prvej inštancie“, oboje za situácie, keď súčasťou odvolania žalovaných proti rozsudku súdu prvej inštancie boli aj námietky uvedené v bode 12 tohto uznesenia najvyššieho súdu, ku ktorým však odvolací súd nezaujal žiadne (nieťo ešte dostatočne konkrétne a zrozumiteľné) stanovisko (nasvedčujúce tomu, že sa s týmito námietkami vysporiadal).

15. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP).

16. V danom prípade nemožno inak, než konštatovať, že odvolací súd sa napriek výslovnému príkazu urobenému súčasťou ustanovenia § 387 ods. 3 CSP nevysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku s tvrdeniami žalovaných, uvedenými v odvolaní, ktoré nešlo označiť (bez ďalšieho) za nepodstatné.

17. Možnosť plného stotožnenia sa odvolacieho súdu s odôvodnením ním preskúmaného rozhodnutia súdu prvej inštancie s obmedzením sa na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (ako pravidlo) a ďalšia možnosť doplnenia (odvolacím súdom) na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalších dôvodov (v tomto prípade možnosť majúca povahu výnimky z pravidla, ktorej uplatnenie prichádza do úvahy podľa toho, aký argumentačný priestor súd prvej inštancie úplnosťou svojej argumentácie odvolaciemu súdu ponecháva) je síce súčasťou úpravy slovenského civilného procesu už pred čias nadobudnutia účinnosti CSP (tu pre prípad záujmu porovnaj tiež § 219 ods. 2 OSP), v rámci rekodifikácie však zákonodarca do zákona výslovne zanesol aj to, čo v skoršom čase šlo (a bolo nutné) vyvodiť (výkladom) z logiky úpravy a jej účelu a čoho podstatu možno vyjadriť tak, že možnosť praktického prevzatia argumentácie súdu prvej inštancie odvolacím súdom nezbavuje odvolací súd hoc aj len veľmi stručne a úmerne okolnostiam konkrétneho prípadu reagovať na argumentáciu z odvolania (prínejmenšom tak, že sa poukáže na tie odvolacie námietky, ktoré sú iba opakovaním už súdom prvej inštancie neprijatej argumentácie, ku ktorej však takýto súd zaujal adresné stanovisko, alebo aspoň zrozumiteľne vysvetlil, prečo takáto argumentácia bola bez právneho významu a v prípade iných námietok odvolací súd ozrejmi, prečo spôsob nazerania na problém neboli spôsobilé ovplyvniť). Tým samozrejme nie je myslené to, že odvolateľovi musí byť dané za pravdu, ale to, že musí dostať objektívne zrozumiteľnú odpoveď na svoj špecifický argument.

18. Pretože odvolací súd v prejednávanej veci nezaujal k otázkam urobeným súčasťou odvolania žalovaných i argumentácie tejto strany sporu z času predchádzajúceho rozhodnutiu v druhej (za iných okolností konečnej) inštancii žiadne stanovisko (ale naopak predovšetkým časť odôvodnenia jeho rozsudku nachádzajúca sa v bode 20 vzbudzuje pochybnosti o tom, či si odvolací súd v tomto prípade bol vôbec vedomý, čo treba rozumieť pod doplnením argumentácie na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia), vylučovalo to akýkoľvek iný záver dovolacieho súdu než ten, že v tomto prípade došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f/ CSP (tak ako to má na mysli aj druhá veta stanoviska R 2/2016) a dovolanie musí byť z tohto dôvodu nielen prípustné, ale tiež dôvodné. Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu v jeho rozsudku s takými odvolacími tvrdeniami odvolateľa, ktoré bez ďalšieho nejde označiť za nepodstatné, je totiž tak závažným nedostatkom (deficitom) rozhodnutia (a zásahom do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

19. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014,

8Cdo/137/2015) a na tom zotrúva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska opodstatnenosti argumentácie majúcej väzbu na riešenie právnych otázok (čo v konkrétnostiach znamená tak z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ako aj jeho dôvodnosti v zmysle § 432 rovnakého zákona), zvlášť ak úplná absencia dôvodov v rozhodnutí odvolacieho súdu znemožňovala aj konštatovanie, či vôbec a ak áno, ako tento dovolateľmi nastoľovanú právnu otázku riešil (a vyriešil).

20. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúť za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP) a vychádzajúc z toho, že tým, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti bol práve odvolací súd (s povinnosťou reagovať na zákonom ustanovené skutočnosti, ktorú si ale nesplnil a v tomto smere bolo podružným, či tomuto predchádzalo nevysporiadanie sa so všetkými skutočnosťami už v prvej inštancii).

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

22. Špecificky k návrhu dovolateľov na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia treba uviesť, že najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP (existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa pre navrhovaný postup) a v súlade so svojou ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.